

Sygn. akt III AUa 1208/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Czyżak (spr.)
Sędziowie:	SSA Daria Stanek SSA Maciej Piankowski
Protokolant:	sekr.sądowy Agnieszka Makowska

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2015 r. w Gdańsku

sprawy K. J.

z udziałem zainteresowanej M. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do renty socjalnej i renty rodzinnej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 5 maja 2015 r., sygn. akt VIII U 703/14

oddala apelację.

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak SSA Maciej Piankowski

Sygn. akt III AUa 1208/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 lutego 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ustalenia K. J. prawa do renty socjalnej i renty rodzinnej na dalszy okres od dnia 01 lutego 2014 r. z uwagi na fakt, że komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 21 lutego 2014 r. orzekła, iż wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy zarobkowej.

Odwołania od powyższej decyzji wniosła K. J. kwestionując dokonaną w postępowaniu administracyjnym w niniejszej sprawie ocenę wpływu rozpoznanych u niej schorzeń na jej zdolność do pracy zarobkowej po dniu 31 stycznia 2014 r.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Postanowieniem z dnia 22 kwietnia 2014 r. w sprawie VIII U 708/14 Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych połączył sprawy wynikłe na skutek wniesienia przez skarżącą odwołań do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z dnia 05 maja 2015 r. w sprawie VIII U 703/14 Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

1. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 25 lutego 2014 r. i przyznał K. J. prawo do renty rodzinnej i socjalnej nadal do dnia 31 stycznia 2017 r.,
2. stwierdził, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

K. J., urodzona w dniu (...), do dnia 31 stycznia 2014 r. miała przyznane prawo do renty socjalnej i rodzinnej.

W dniu 27 grudnia 2013 r. ubezpieczona złożyła w organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu (...) ojcu J. J. na dalszy okres, jak również o przyznanie prawa do renty socjalnej na dalszy okres.

W związku z powyższym została skierowana na badanie przez lekarza orzecznika ZUS, który orzeczeniem z dnia 29 stycznia 2014 r. nie uznał jej za całkowicie niezdolną do pracy. Lekarz orzecznik ZUS po konsultacji ze specjalistą ZUS - psychologiem rozpoznał: upośledzenie umysłowe lekkie, chorobę Hashimoto w stadium eutyreozy.

Od powyższego orzeczenia ubezpieczona wniosła sprzeciw, w związku z czym została poddana badaniu przez komisję lekarską ZUS, która rozpoznała u ubezpieczonej: upośledzenie umysłowe lekkie, chorobę Hashimoto w stadium eutyreozy, otyłość i orzeczeniem z dnia 21 lutego 2014 r. stwierdziła, że nie jest ona obecnie całkowicie niezdolna do pracy.

W oparciu o powyższe orzeczenia Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżoną decyzją odmówił ubezpieczonej prawa do wnioskowanych przez nią świadczeń.

Biegli lekarze sądowi: psycholog i psychiatra rozpoznali u ubezpieczonej: upośledzenie umysłowe lekkie, organiczne zaburzenia osobowości z infantylizmem psychicznym i znaczną niedojrzałością społeczną i stwierdzili, że w zakresie stanu psychicznego K. J. jest nadal po dniu 31 stycznia 2014 r. całkowicie niezdolna do pracy w związku z naruszeniem sprawności ustroju powstałym przed ukończeniem 18 roku życia okresowo do dnia 31 stycznia 2017 r.

Organ rentowy wniósł zastrzeżenia do opinii biegłych.

W odniesieniu do uwag tego organu biegli podtrzymali dotychczasową opinię.

Stan faktyczny niniejszej sprawy Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach ubezpieczeniowych i dokumentacji lekarskiej ZUS, bowiem żadna ze stron postępowania nie kwestionowała ich rzetelności i autentyczności. Podstawę ustaleń faktycznych tego Sądu stanowiły również opinie biegłych sądowych, którym dał wiarę z uwagi na to, iż zostały sporządzone w oparciu o dokonanie wszechstronnej analizy materiału dowodowego, po wykonaniu stosownych oględzin sądowo – lekarskich, z uwzględnieniem dokumentacji lekarskiej i wyników badań.

W ocenie Sądu I instancji odwołania ubezpieczonej, stanowiące przedmiot niniejszego postępowania, zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.), dalej: ustawa, renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

W myśl ustęp 2 tego przepisu, przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

Stosownie do treści art. 67 ust. 1 pkt 1 ustawy dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione są członkami rodziny uprawnionymi do renty rodzinnej.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w punkt 1 lub 2.

Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów (ustęp 2).

W myśl zaś art. 12 ustawy niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Z brzmienia art. 12 ustawy wyraźnie wynika, że do stwierdzenia niezdolności do pracy nie jest wystarczające samo występowanie naruszenia sprawności organizmu (choroby), lecz jednocześnie naruszenie to musi powodować całkowitą lub częściową utratę zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, nie rokujące odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

Natomiast zgodnie z art. 13 ustawy przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, oraz możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Stosownie do treści art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 982 ze zm.), dalej: ustawa rentowa, renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18 roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25. roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Zgodnie z ust. 2 osobie, która spełnia warunki określone w ust. 1, przysługuje:

1) renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała;

2) renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Sąd Okręgowy stwierdził, że bezsprzecznie ubezpieczona znajduje się w kręgu osób legitymowanych do ubiegania się o rentę rodzinną po zmarłym ojcu, jak również o prawo do renty socjalnej.

Sąd ten zważył, że przedmiot sporu w niniejszym postępowaniu koncentrował się wyłącznie wokół ustalenia, czy stan zdrowia skarżącej czyni ją nadal całkowicie niezdolną do pracy zarobkowej.

W tym celu wymagane były wiadomości specjalne, w związku z czym dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych: psychologa i psychiatry, zgodnie z rodzajem schorzeń występujących u ubezpieczonej.

Rozstrzygające w przedmiotowym postępowaniu były wspomniane opinie biegłych psychiatry i psychologa, którzy zgodnie stwierdzili, że w zakresie stanu psychicznego K. J. jest nadal po dniu 31 stycznia 2014 r. całkowicie niezdolna do pracy w związku z naruszeniem sprawności ustroju powstałym przed ukończeniem 18 roku życia okresowo do dnia 31 stycznia 2017 r.

W uzasadnieniu do łącznej opinii biegli wskazali, że rozpoznane przez nich schorzenia były podstawą orzekania całkowitej niezdolności do pracy przez organ rentowy do stycznia 2014 r. Analizując stan kliniczny, drogę życiową i funkcjonowanie społeczne ubezpieczonej, biegli doszli do przekonania, że nadal funkcjonuje ona na granicy upośledzenia umysłowego umiarkowanego. Fakt ten potwierdza większość badań psychologicznych. Takie funkcjonowanie jest wypadkową wrodzonego deficytu intelektu, organicznych zaburzeń osobowości i zaniedbań środowiskowych. W ocenie biegłych wnioskodawczyni nie jest aktualnie zdolna podołania wymogom, jakie niesie praca zawodowa, bez względu na to, czy badany testowo poziom intelektu mieści się w granicach IQ 54 czy 67, bo taka była rozbieżność między wynikami badania psychologicznego w ostatnich latach. Aktualny poziom intelektualny badanej przekładający się na wiedzę o realiach otaczającego świata i o mechanizmach nim rządzących, nie pozwala jej na podjęcie pracy zarobkowej. Nie umie pisać i czytać ze zrozumieniem tekstu, liczy tylko w granicach dziesięciu, nie ma jakiegokolwiek wykształcenia zawodowego, a środowisko ją otaczające nie działa stymulująco na jej rozwój intelektualny.

Jest infantylna, niesamodzielna, przez lata była wyręczana w czynnościach i decyzjach dnia codziennego, co także wpływa na ograniczenie jej zdolności do pracy. W ocenie biegłych jest całkowicie niezdolna do pracy. Rokowania są niepomyślne, nie tylko w związku z wrodzonym deficytem intelektu, ale także z narastającymi przez lata zaniedbaniami edukacyjnymi. Biegli nie stwierdzili choroby psychicznej i innych zaburzeń stanu psychicznego wymagających leczenia psychiatrycznego. Nie stwierdzili przede wszystkim jakiegokolwiek poprawy w stosunku do stanu będącego podstawą orzeczenia przez organ rentowy całkowitej niezdolności do pracy. Upośledzenie umysłowe jest wrodzone i dodatkowo pogłębione zostało zaniedbaniami środowiskowymi, Nakładają się na nie dodatkowo organiczne zaburzenia osobowości, co jeszcze bardziej pogarsza funkcjonowanie społeczne ubezpieczonej i uniemożliwia jej prawidłowe pełnienie ról społecznych.

Sąd I instancji przyjął przedstawioną łączną opinię biegłych za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie. Sąd ten zważył w tym miejscu, że specyfika oceny dowodu z opinii biegłych wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Kryteria oceny tego dowodu stanowią również: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanych w nich stanowisk oraz stopień stanowczości wyrażonych w nich ocen.

W ocenie Sądu Okręgowego opinie sporządzone przez biegłych w niniejszej sprawie są wnikiwe i wyczerpujące, logiczne i spójne, a wnioski w nich zawarte prawidłowo uzasadnione. Sąd ten wywodził, że opinie te zostały wydane przez lekarzy specjalistów o specjalności adekwatnej do rodzaju schorzeń rozpoznanych u ubezpieczonej, o uznanym autorytecie i dużym doświadczeniu zawodowym oraz długoletniej praktyce. Opinie zostały wydane po uprzednio

przeprowadzonym badaniu ubezpieczonej oraz po zapoznaniu się ze zgromadzoną dokumentacją medyczną. Biegli w sposób wyczerpujący i przekonujący wskazali również, dlaczego wydali opinie powyższej treści. Dokonując oceny zdolności ubezpieczonej do pracy, wzięli pod uwagę występowanie określonych jednostek chorobowych i ich wpływ na funkcjonowanie organizmu człowieka, jak również poziom kwalifikacji ubezpieczonej, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Zdaniem Sądu I instancji szczególnie przekonujące i logiczne okazało się uzasadnienie opinii uzupełniającej biegłych, w odniesieniu do zarzutów organu rentowego w zakresie stwierdzenia biegłych, że nie zgadzają się ze stanowiskiem tego organu, iż dowodem poprawy funkcjonowania społecznego ubezpieczonej jest świadczenie przez nią pomocy w pracach domowych i „zajmowanie się dzieckiem”.

Z wywiadu uzyskanego od ubezpieczonej i jej rodziny wynika bowiem, że „niekiedy bawi się z dzieckiem i to jest jedyna forma opieki nad dzieckiem”. Biegli wskazali, że opieka nad dzieckiem jest czymś więcej niż zabawa z dzieckiem. Dziecko wnioskodawczyni wychowuje de facto jej matka, co znajduje także odzwierciedlenie w stanie prawnym, gdyż została dla niego ustanowiona rodziną zastępczą. Biegli doszli do poprawnej konkluzji, że ubezpieczona poprawnie funkcjonuje społecznie tylko dlatego, że opiekuje się nią jej matka, a nie dlatego, iż poprawił się jej stan psychiczny.

Sąd Okręgowy uznał, że zgłoszone przez organ rentowy zastrzeżenia do w/w opinii, z uwagi na merytoryczne, logiczne i przekonujące ustosunkowanie się biegłych do tych zastrzeżeń oraz wobec nie wskazania żadnych nowych okoliczności, w tym rzeczowej i logicznej argumentacji popartej wynikami badań, nie mogły one stanowić podstawy do wzruszenia przedmiotowej opinii biegłych.

Reasumując Sąd ten stwierdził, że ubezpieczona spełniła wszystkie warunki konieczne do przyznania jej renty rodzinnej i socjalnej na dalszy okres, ponieważ całkowita niezdolność do pracy powstała w okresie przed ukończeniem 18 roku życia. W związku z tym uznał, że zaskarżona decyzja nie jest prawidłowa i jako taka nie odpowiada prawu.

W konkluzji, z przytoczonych wyżej względów, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w zw. z cytowanymi wyżej przepisami, Sąd I instancji orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

Uznając, że organ rentowy już w chwili wydawania decyzji odmownej dysponował uzasadnionymi podstawami do dokonania miarodajnej oceny zdolności ubezpieczonej do świadczenia pracy zarobkowej w kierunku uznania jej całkowitej niezdolności do pracy, w przedmiocie odpowiedzialności tego organu za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, na podstawie art. 118 ust. 1 lit. a ustawy, Sąd ten orzekł jak w pkt II sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając temu orzeczeniu naruszenie:

- 1) art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.),
- 2) art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.),
- 3) art. 118 ust. 1 lit. a ustawy o emeryturach i rentach z FUS

poprzez przyznanie nadal, tj. od dnia 01 lutego 2014 r. prawa do renty rodzinnej i socjalnej na okres do dnia 31 stycznia 2017 r. oraz stwierdzenie, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy dokonał streszczenia postępowań: administracyjnego i sądowego pierwszo-instancyjnego w niniejszej sprawie oraz wskazał, że przeprowadzona u ubezpieczonej konsultacja psychologiczna

wykazała istotną poprawę funkcji intelektualnych w stosunku do badania z 2010 r. Wówczas to IQ w skali liczbowej wynosił 54 , co w porównaniu z aktualnym 67 nasuwa jednoznaczne wnioski.

Badający w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym psycholog oraz lekarz orzecznik psychiatra ocenili, że wnioskodawczyni obecnie nie przejawia zaburzeń zachowań jakie występowały w poprzednich latach, pomaga w domu, zajmuje się dzieckiem i dość dobrze funkcjonuje w rolach społecznych.

Zdaniem apelującego stan ten nie powoduje utraty zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy.

Natomiast w kwestii odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji organ rentowy stwierdził, że dopełnił wszelkiej staranności niezbędnej do wydania orzeczenia.

Organ ten wskazał, że w drodze postępowania orzeczniczego wystąpiono o opinię konsultanta psychologa celem oceny aktualnej funkcji poznawczych u ubezpieczonej, która pozwoliła na ustalenie u wnioskodawczyni istotnej poprawy w zakresie funkcjonowania intelektualnego i społecznego.

W związku z powyższym organ rentowy uznał, że nie miał podstaw do stwierdzenia, iż stan zdrowia ubezpieczonej nie uległ poprawie w stosunku do poprzednich okresów orzecznich.

W konkluzji apelacji organ ten wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie
- 2) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchyleniem lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

Na wstępie Sąd II instancji wskazuje, że w pełni podziela poczynione w postępowaniu sądowym pierwszo-instancyjnym w przedmiotowej sprawie ustalenia faktyczne i przyjmuje je za własne, a zatem nie zachodzi potrzeba ich powtarzania w tym uzasadnieniu (por. wyrok S.N. z dnia 11 czerwca 1999 r., II CKN 391/98, LEX nr 523662).

Spór w przedmiotowej sprawie koncentruje się na kwestiach, czy po dniu 31 stycznia 2014 r. zachodzą w niniejszej sprawie, wynikające: z treści art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r., poz. 982 ze zm., nazywaną dalej ustawą o rencie socjalnej) oraz z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm., nazywanej dalej ustawą emerytalną), przesłanki ustalenia K. J. prawa: do renty socjalnej i renty rodzinnej po zmarłym ojcu, a w szczególności, odpowiednio: całkowitej niezdolności do pracy z powodu naruszenia organizmu, które powstało przed ukończeniem 18. roku życia (art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej) oraz powstania całkowitej niezdolności do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowitej niezdolności do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2 (art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej).

Nie jest natomiast przedmiotem sporu ani nie budzi wątpliwości spełnianie przez ubezpieczoną pozostałych przesłanek ustalenia jej prawa: do renty socjalnej i do renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

U podstaw dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny zdolności wnioskodawczyni do pracy leży sporządzona w postępowaniu przed tym Sądem opinia biegłych sądowych lekarzy: psychiatry i psychologa z dnia 06 października 2014 r. (k. 62-65 akt sprawy), uzupełniona opiniami tych biegłych: z dnia 10 listopada 2014 r. (k. 72 akt sprawy) i z dnia 14 stycznia 2015 r. (k. 84 akt sprawy), w której biegli ci zgodnie uznali, że po dniu 31 stycznia 2014 r. jest nadal okresowo, całkowicie niezdolna do pracy do dnia 31 stycznia 2017 r. w związku z naruszeniem sprawności ustroju powstałym przed ukończeniem 18 roku życia.

Opinia biegłego podlega ocenie na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (por. wyrok S.N. z dnia 21 października 2004 r., V CK 143/04, LEX nr 585885).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego sporządzone w postępowaniu sądowym-pierwszoinstancyjnym opinie biegłych sądowych lekarzy: psychiatry i psychologa, odpowiadają wymogom stawianym przez przepis art. 285 § 1 k.p.c., ponieważ nie tylko umożliwiają ich sądową kontrolę, ale nadto uzasadnienia są przystępne i zrozumiałe dla osób nie dysponujących wiedzą medyczną, zaś wnioski sformułowane zostały jasno i czytelnie.

Opinie te sporządzone zostały przez lekarzy o specjalności adekwatnej do schorzeń, na które cierpi K. J.. Treść tych opinii świadczy o tym, że ich wydanie poprzedzone zostało rzetelną i wnikliwą analizą zgromadzonych w sprawie dowodów, mających wpływ na wyrażone w tych opiniach finalne ustalenia. Biegli sądowi lekarze przekonywująco i logicznie uzasadnili swoje stanowisko.

Stosownie do treści art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio wymienione przepisy ustawy emerytalnej, w tym m.in. przepisy art. 12-14 ustawy emerytalnej.

Tym samym, dla oceny stopnia i przewidywanego okresu niezdolności ubezpieczonej do pracy oraz rokowania, co do odzyskania przez nią zdolności do pracy, zastosowanie znajdował art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej, który nakazuje uwzględnić zarówno wymienione w jego pkt 1 czynniki medyczne, jak i czynniki ekonomiczne, wymienione w jego pkt 2.

Dokonana przez biegłych sądowych lekarzy ocena wpływu rozpoznanych u wnioskodawczynie schorzeń na jej zdolność do pracy uwzględnia zarówno wymienione w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej czynniki medyczne, jak i wymienione w pkt 2 czynniki ekonomiczne.

Wskazać należy, że stosownie do treści art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej dla uznania K. J. za całkowicie niezdolną do pracy zarobkowej konieczne jest, aby naruszenie sprawności organizmu powodowało utratę przez nią zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy.

U podstaw ustalenia ubezpieczonej decyzjami: z dnia 31 stycznia 2013 r. (k. 220 akt ren. ZUS) prawa do renty socjalnej w okresie od dnia 01 lutego 2013 r. do dnia 31 stycznia 2014 r. oraz z dnia 31 stycznia 2013 r. (k. 221-222 akt ren. ZUS) prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu od dnia 01 lutego 2013 r. do dnia 31 stycznia 2014 r. leżało orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 17 stycznia 2013 r. (k. 219 akt ren. ZUS i k. 118 akt dok. lek. ZUS), który uznał, że rozpoznane u niej schorzenia w postaci: upośledzenia umysłowego stopnia lekkiego, organicznych zaburzeń osobowości, wyrównanej niedoczynności tarczycy w przebiegu autoimmunologicznego zapalenia, przewlekłej niewydolności żylnych kończyn dolnych, przebytego zapalenia żył powierzchownych podudzi, otyłości patologicznej i Hirsutyzmu czynią ją całkowicie niezdolną do pracy okresowo do stycznia 2014 r.

Treść zaświadczenia o stanie zdrowia dla celów świadczeń z ubezpieczenia społecznego ZUS N-9 z dnia 16 grudnia 2013 r. (k. 119 akt dok. lek. ZUS) wskazuje, że podstawowymi schorzeniami wnioskodawczynie są: upośledzenie umysłowe oraz odczyn depresyjny.

Zaskarżona decyzja została wydana na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej ZUS z dnia 21 lutego 2014 r. (k. 146-146v. akt dok. lek. ZUS), która w oparciu o stanowisko lekarza konsultanta ZUS – psychologa wyrażone w opinii z dnia 22 stycznia 2014 r. (k. 139-139v. akt dok. lek. ZUS) uznała, że rozpoznane u K. J. schorzenia w postaci: upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim, choroby Hashimoto w stadium eutyreozy oraz otyłości nie czynią jej całkowicie niezdolną do pracy.

Dla oceny kwestii zdolności ubezpieczonej do pracy zarobkowej po dniu 31 stycznia 2014 r. kluczowe jest ustalenie, czy stan jej zdrowia uległ poprawie w stosunku do tego stanu, jaki leżał u podstaw ustalenia jej prawa do okresowej renty socjalnej i okresowej renty rodzinnej od dnia 01 lutego 2013 r. do dnia 31 stycznia 2014 r.

W ocenie Sądu II instancji wnioski końcowe opinii biegłych sądowych lekarzy: psychiatry i psychologa z dnia 06 października 2014 r. (k. 62-65 akt sprawy), uzupełnionej opiniami tych biegłych: z dnia 10 listopada 2014 r. (k. 72 akt sprawy) i z dnia 14 stycznia 2015 r. (k. 84 akt sprawy), w sposób jednoznaczny wskazują, że nie nastąpiła jakakolwiek poprawa stanu zdrowia psychicznego wnioskodawczynie i po dniu 31 stycznia 2014 r. jest ona nadal okresowo, całkowicie niezdolna do pracy.

Biegli ci w sposób przekonujący wyjaśnili, że wprawdzie K. J. jest jedynie w lekkim stopniu upośledzona umysłowo (w dolnej granicy), lecz jej funkcjonowanie społeczne pogarszają dodatkowo zaniedbania środowiskowe i organiczne zaburzenia osobowości uniemożliwiając jej w praktyce podjęcie pracy zarobkowej na otwartym rynku pracy. Rokowania są niepomysłne z uwagi na wrodzony u ubezpieczonej deficyt intelektu oraz wieloletnie zaniedbania edukacyjne.

Wnioski końcowe sporządzonej w niniejszej sprawie opinii biegłych sądowych lekarzy: psychiatry i psychologa z dnia 06 października 2014 r. (k. 62-65 akt sprawy) korespondują z opisami badań przedmiotowych zawartymi w tej opinii.

Ponadto orzeczeniem z dnia 01 sierpnia 2011 r. Powiatowy Zespół ds Orzekania o Niepełnosprawności w P. zaliczył wnioskodawczynię do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności do dnia 31 sierpnia 2015 r. z powołaniem się na symbol przyczyny niepełnosprawności O2-P, tj. choroby psychiczne (k. 8 akt sprawy).

W myśl art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm., nazywanej dalej ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej) orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej, jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Wprawdzie brak jest przepisu prawnego w kierunku przeciwnym, wprost zrównującego, na użytek dochodzonego świadczenia, przewidzianego ustawą emerytalną, orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy, jednakże przy ocenie niezdolności wnioskodawcy do pracy nieodzowne jest, pomimo różnic zachodzących pomiędzy tym pojęciem, a pojęciem niepełnosprawności uwzględnienie stopnia niepełnosprawności, ustalonego na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej (por. wyrok S.N. z dnia 11 lutego 2005 r., I UK 177/04, LEX nr 155201).

Fakt zaliczenia K. J. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności od dnia 27 kwietnia 2003 r. do dnia 31 sierpnia 2016 r. niewątpliwie przemawia na rzecz stanowiska, że stwierdzone u niej schorzenia czynią ją po dniu 31 stycznia 2014 r. nadal całkowicie niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego biegli sądowi lekarze w sposób wyczerpujący i przekonujący odnieśli się do zarzutów podniesionych przez ZUS/Oddział w G. w postępowaniu sądowym pierwszo-instancyjnym w niniejszej sprawie (k. 79-80 i k. 99-100 akt sprawy), a które organ rentowy powtórzył w uzasadnieniu swojej apelacji (k. 130-131 akt sprawy) wskazując, że wbrew stanowisku tego organu nie nastąpiła poprawa w funkcjonowaniu społecznym i osobowościowym ubezpieczonej w stosunku do okresu, w którym przyznano jej prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy – poprawne funkcjonowanie społeczne wnioskodawczynie jest możliwe wyłącznie dzięki opiece jaką nad nią i jej dzieckiem sprawuje M. J..

Zgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego jest przyjęcie przez tych biegłych, że rozpoznane u K. J. schorzenia w postaci: upośledzenia umysłowego lekkiego (dolna granica), organicznych zaburzeń osobowości z

infantyлизmem psychicznym i znaczną niedojrzałością społeczną naruszają sprawność jej organizmu w takim stopniu, że uniemożliwiają podjęcie jakiegokolwiek pracy na otwartym rynku pracy.

Zasadnie zatem Sąd I instancji uznał, że sporządzona w niniejszej sprawie opinia biegłych sądowych lekarzy: psychiatry i psychologa z dnia 06 października 2014 r. (k. 62-65 akt sprawy), uzupełniona opiniami tych biegłych: z dnia 10 listopada 2014 r. (k. 72 akt sprawy) i z dnia 14 stycznia 2015 r. (k. 84 akt sprawy), jest miarodajna dla ustalenia: stanu zdrowia psychicznego ubezpieczonej, wpływu rozpoznanych u niej schorzeń na jej zdolność do pracy zarobkowej po dniu 31 stycznia 2014 r., okresu całkowitej niezdolności wnioskodawczyni do pracy oraz związku tej niezdolności do pracy z naruszeniem sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18. roku życia.

Odmierna ocena przeprowadzonych w niniejszym postępowaniu dowodów, zgodnie z którą stan zdrowia K. J. nie umożliwia jej podjęcia i wykonywania po dniu 31 stycznia 2014 r. jakiegokolwiek pracy zarobkowej na otwartym rynku pracy, nie znajduje oparcia w przeprowadzonych w niniejszej sprawie dowodach i stanowi gołosłowną polemikę z merytorycznie uzasadnionym stanowiskiem tych biegłych sądowych lekarzy.

W oparciu o tą opinię zasadnie Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczona jest po dniu 31 stycznia 2014 r. nadal okresowo, całkowicie niezdolna do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej, a ponadto stała się całkowicie niezdolna do pracy w okresie, o którym mowa w art. 68 ust. 1 ustawy emerytalnej z powodu naruszenia sprawności, które powstało przed ukończeniem 18. roku życia, a zatem spełnia łącznie wszystkie ustawowe przesłanki ustalenia jej prawa: do renty socjalnej oraz do renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

Ponieważ całkowita niezdolność wnioskodawczyni do pracy jest okresowa, wobec tego, stosownie do treści: art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy o rencie socjalnej oraz art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej przysługuje jej odpowiednio: okresowa renta socjalna i okresowa renta rodzinna.

Powyższe niezasadnymi czyni zarzuty naruszenia przepisów: art. 4 (ust. 1) ustawy o rencie socjalnej i art. 68 (ust. 1 pkt 3) ustawy emerytalnej.

Następnie konieczne jest ustalenie, czy zachodzą w przedmiotowej sprawie podstawy prawne z art. 118 ust. 1 lit. a ustawy emerytalnej do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie prawa K. J. do renty socjalnej oraz renty rodzinnej po dniu 31 stycznia 2014 r.

Stosownie do treści art. 118 ust. 1 lit. a zd. 1 ustawy emerytalnej za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie tej okoliczności.

Tym samym w przypadku stwierdzenia, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nie wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania w niniejszej sprawie decyzji zgodnej z prawem brak byłoby podstaw do przyjęcia za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji dnia wpływu prawomocnego wyroku Sądu Ubezpieczeń Społecznych w tej sprawie.

W ocenie Sądu II instancji wnioski końcowe opinii biegłych sądowych lekarzy w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości podważyły dokonaną przez komisję lekarską ZUS ocenę wpływu rozpoznanych u ubezpieczonej schorzeń na jej zdolność do pracy zarobkowej po dniu 31 stycznia 2014 r.

Podzielić należy stanowisko Sądu I instancji, zgodnie z którym już na etapie postępowania administracyjnego było możliwe prawidłowe ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie prawa wnioskodawczyni: do renty socjalnej oraz do renty rodzinnej po dniu 31 stycznia 2014 r.

Brak jest podstaw do przyjęcia, że dopiero po dopuszczeniu w postępowaniu sądowym dowodu z opinii biegłych sądowych lekarzy możliwe było wyjaśnienie wszystkich wątpliwości, stojących na przeszkodzie do wydania prawidłowej decyzji w tym przedmiocie.

Tym samym nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w przedmiocie prawa K. J.: do renty socjalnej oraz do renty rodzinnej jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

Zasadnie zatem Sąd Okręgowy uznał, że w niniejszej sprawie zachodzą podstawy prawne z art. 118 ust. 1 lit. a ustawy emerytalnej do stwierdzenia odpowiedzialności tego organu za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji we wskazanym przedmiocie.

Niezasadny jest podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 118 ust. 1 lit. a ustawy emerytalnej.

Wobec powyższego, uznając apelację organu rentowego za bezzasadną, na mocy art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak (spr.) SSA Maciej Piankowski